

ВІДГУК

офіційного опонента,

доцента кафедри кардіохірургії, рентгенендоваскулярних та екстракорпоральних технологій Національного університету охорони здоров'я імені П.Л. Шупика Зеленчука Олега Валерійовича на дисертацію

“Ефективність коронарного шунтування

на працюючому серці в залежності

від клініко-анатомічних особливостей коронарного русла ”

здобувача ступеня доктора філософії

Саса Сергія Сергійовича

з галузі знань 22 - Охорона здоров'я із спеціальності 222 – Медицина

1. **Актуальність дослідження.** Коронарне шунтування на працюючому серці є сучасною та ефективною методикою сьогодення, яка забезпечує ефективне відновлення кровопостачання міокарда та має переваги і потенціал для подальшого вивчення та удосконалення, порівняно з стандартизованим коронарним шунтуванням із застосуванням штучного кровообігу. В той же час, фахівці з серцево-судинної хірургії з усього світу досі не дійшли єдиної думки щодо способу проведення коронарного шунтування, що краще для хворого: коронарне шунтування із застосуванням штучного кровообігу чи на працюючому серці. Результати коронарного шунтування на працюючому серці показують деякі переваги або співставні з результатами коронарного шунтування в умовах штучного кровообігу. В той же час залишається багато дискутабельних питань, таких як показання та протипоказання до вибору тактики проведення коронарного шунтування.

Відсутність чітких і зрозумілих критеріїв до виконання коронарного шунтування на працюючому залишає певну варіабельність для післяопераційних результатів особливо при наявності анатомічних відмінностей структури коронарних артерій. Дослідження ефективності коронарного шунтування на працюючому серці може представити можливість лікарю-хірургу серцево-судинному застосовувати диференційний підхід під час вибору хірургічної тактики, що в свою чергу збільшить шанси на підвищення ефективності коронарного шунтування на працюючому серці.

2. **Зв'язок теми дисертації з державними чи галузевими науковими програмами.** Дисертаційна робота виконана відповідно до плану НДР ДУ «НІССХ ім. М.М. Амосова НАМН України» і є фрагментом прикладної НДР: «Розробити та впровадити систему попередження ускладнень та підвищити ефективність хірургічного лікування ішемічної хвороби серця у пацієнтів високого ризику» (№ держреєстрації 0120U103769 прикладна науково-дослідна робота, термін виконання: 2021-2023 рр.). Автор дисертації був співвиконавцем теми де дисертант був виконавцем.

3. **Наукова новизна результатів дослідження, ступінь її наукової обґрунтованості.** Здобувачем отримано наступні нові наукові результати:

- в результаті виконання дисертаційної роботи одержані теоретичні положення, які висвітлюють питання анатомо-функціональних особливостей коронарного русла під час виконання коронарного шунтування на працюючому серці, а саме вперше в Україні:

- проведено системне дослідження з вивчення ефективності коронарного шунтування на працюючому серці в залежності від анатомо-функціональних особливостей коронарного русла на великій кількості спостережень з урахуваннях гендерної ознаки в умовах одного кардіохірургічного центру;

- визначені високодостовірні серцево-судинні фактори, що можуть обумовлювати анатомо-функціональні зміни у вінцевих артеріях, це: надлишкова маса тіла, ожиріння, тютюнопаління, артеріальна гіпертензія, цукровий діабет II типу;

- проаналізовані показники ЕхоКГ, а саме: фракція викиду лівого шлуночка та кінцевий діастолічний об'єм до та після проведення коронарного шунтування на працюючому серці, що дозволило оцінити ефективність проведення реваскуляризації міокарда у пацієнтів з різною кількістю ураження вінцевих артерій;

- результати проведених досліджень дозволили визначити найвагомші серцево-судинні фактори ризику, які створюють передумови і

можуть обумовлювати структурні зміни вінцевих артерій що визначають тактику реваскуляризації міокарда у пацієнтів з ішемічною хворобою серця;

- оптимізовано вибір тактики коронарного шунтування на працюючому серці, що дає можливість попередити розвиток ускладнень під час хірургічного лікування, покращити результати лікування а отже і подовжити тривалість життя пацієнтів та покращити його якість.

Висока достовірність основних положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечується ретельним аналізом достатньої для отримання достовірних результатів кількості спостережень (991 пацієнт). Висновки дисертації є логічним наслідком основних наукових положень, що захищаються автором, сформульовані конкретно та мають важливе науково-практичне значення. Рекомендації по практичному використанню результатів дослідження обгрунтовані і підтверджені на практиці. Також достовірність отриманих здобувачем результатів засвідчена актами впровадження, обговорення результатів дисертації на наукових заходах та науковому семінарі інституту.

4. Рівень поставленого наукового завдання та опанування здобувачем методології наукової діяльності. Наукове завдання, поставлене перед здобувачем, полягало у підвищенні ефективності коронарного шунтування на працюючому серці шляхом вибору оптимальної тактики оперативного лікування залежно від клініко-анатомічних особливостей коронарного русла. Завдяки коректному формулюванню завдань, мети і задач дослідження та використанню сучасної методології наукової діяльності автором досягнуто поставленої мети. Здобувачем була зібрана та проаналізована сучасна наукова література за темою дисертаційного дослідження, створена база пацієнтів, проаналізовані методики вибору тактики реваскуляризації міокарда. Рівень виконання дисертаційного дослідження свідчить про опанування дисертантом методології наукового дослідження.

5. Практичне значення результатів дослідження. За результатами дослідження запропоновано алгоритм вибору оптимальної

тактики коронарного шунтування на працюючому серці залежно від клініко-анатомічних особливостей коронарного русла. Дані отримані в процесі виконання роботи, наукові положення, висновки та практичні рекомендації, які містяться в дисертації впроваджені у практику і застосовуються в: відділі хірургічного лікування ішемічної хвороби серця ДУ «НІССХ ім. М.М. Амосова НАНМ України», КНП «Хмельницький обласний серцево-судинний центр» Хмельницької обласної ради, КНП «Закарпатський обласний клінічний центр кардіології та кардіохірургії», відділення кардіохірургії та трансплантології КНП «ТОКЛ» ТОР.

6. Повнота викладення основних результатів в опублікованих наукових працях. Основні наукові положення, висновки та результати дослідження повністю відображено у 4 статтях в наукових фахових виданнях України, серед яких 1 стаття у виданні, яке індексується в наукометричній базі Scopus. Обсяг публікацій достатній їх зміст відповідає суті дисертаційної роботи.

7. Структура та зміст дисертації. Дисертаційна робота викладена на 172 сторінках, основна частина дисертації становить 118 аркушів, містить 18 таблиць, 13 рисунків. Робота складається з традиційних розділів: анотації, вступу, огляду літератури, розділу матеріалів і методів дослідження, трьох розділів власних досліджень, узагальнення отриманих даних, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних літературних джерел та трьох додатків. Висновки логічно сформовані за результатами проведеного дослідження і повністю відповідають меті та поставленим завданням та є обґрунтованими.

Список літературних джерел відповідає вимогам Наказу МОН України від 12.01.2017 №40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами). В огляді представлена достатня кількість як вітчизняних, так і закордонних авторів.

Робота в достатній мірі ілюстрована таблицями та рисунками.

8. Зауваження до дисертації

- в рукописі зустрічаються поодинокі стилістичні та граматичні

помилки, які не знижують її цінність.

9. Дискусійні питання

- чи були серед учасників Вашого дослідження, випадки повторного коронарного шунтування? Яка використовувалася методика?
- чи підтверджувалася обрана Вами тактика хірургічної реваскуляризації під час самого оперативного втручання?

10. Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам

Дисертація Саса С.С. «Ефективність коронарного шунтування на працюючому серці в залежності від клініко-анатомічних особливостей коронарного русла» є комплексним узагальнюючим науковим дослідженням з актуального питання кардіохірургії, характеризується єдністю змісту, містить наукові результати, яким властива наукова новизна, теоретичне та практичне значення, а отже, свідчить про істотний особистий внесок здобувача у розвиток медичної науки. Дисертація відповідає вимогам п.п. 6,7,8,9 Постанови КМ «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01. 2022 р. № 44 зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ від 21.03.2022 р. № 341, а також Наказу МОН України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», а її автор Сас Сергій Сергійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 - Охорона здоров'я із спеціальності 222 – Медицина.

Офіційний опонент:

доцент кафедри кардіохірургії,
рентгенендоваскулярних та
екстракорпоральних технологій
Національного університету
охорони здоров'я імені П.Л.Шупика,
канд.мед.наук, доцент

Засвідчую
авторства

Олег ЗЕЛЕНЧУК